

ЛІКАРСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ТА КРОКИ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Мазур Ірина Петрівна

доктор медичних наук, професор,
Голова президії Національної лікарської ради України

Тищук Микола Миколайович

Голова правління Всеукраїнського лікарського товариства

Лікарське самоврядування – професійне самоврядування лікарів, яке забезпечується гарантованим державою правом лікарів самостійно вирішувати питання своєї професійної діяльності і реалізується шляхом створення в порядку, передбаченим законопроектом, організації самоврядування лікарів. Лікарське самоврядування є професійним самоврядуванням в охороні здоров'я, яке створюється з метою забезпечення належного здійснення лікарської практики і дотримання її гарантій, забезпечення високого професійного рівня і професійної автономії лікарів, захисту професійних прав лікарів в інтересах охорони здоров'я пацієнтів і народу України.

Основне завдання лікарського самоврядування – перебирання на себе частини важливих регуляторних функцій (сертифікація навчальних програм, ведення реєстру лікарів, надання і припинення права на професійну діяльність, безперервний професійний розвиток лікарів, тощо). І головне – без автономії професіоналів в охороні здоров'я (лікарів, медсестер, провізорів) неможливий ефективний захист прав пацієнтів. Це висновок генеральної асамблеї Всесвітньої медичної асоціації, в якому зазначено, що, надаючи лікарям незалежність і професійну свободу у проведенні медичної діяльності, суспільство створює умови створення найкращої з можливих систем охорони здоров'я для своїх громадян, що, в свою чергу, забезпечує вагомий внесок у національний розвиток і безпеку.

Лікарські самоврядні організації (ЛСО) існують у всіх країнах Європи та самостійно розробляють власні стандарти професійної етики, які затверджуються в комісіях з належної медичної практики – медичному арбітражі. Ключовим принципом діяльності ЛСО є забезпечення якості надання медичної допомоги, тобто захист інтересів професійної групи, суспільства і пацієнтів.

*Національна лікарська рада України (НЛРУ):
створення та основна мета*

Питання про створення такої організації, як лікарське самоврядування, обговорюється в Україні не один рік. Завдячуючи зусиллям народних депутатів Мусія О.С., Карпука В.Г., Ілика Р.Р., медична спільнота активно залучалася до обговорення та підготовки проектів Закону України про лікарське самоврядування.

З метою більш широкого обговорення моделі лікарського самоврядування 23 листопада 2015 року переважна більшість медичних асоціацій, лікарських товариств об'єдналась у Національну лікарську раду України (НЛРУ), основною метою якої є створення лікарського самоврядування в Україні. Засідання установчих зборів НЛРУ відбулося в Національному медичному університеті ім. О.О. Богомольця. Ініціатором організації Ради було Всеукраїнське лікарське товариство (ВУЛТ) та безпосередньо його Президент, народний депутат України – Олег Степанович Мусій. На спільному засіданні понад 45 медичних асоціацій України було затверджено Декларацію «Основні напрямки діяльності НЛРУ» та визначено основи цієї організації.

18 листопада 2016 року в Національній науковій медичній бібліотеці відбулося II річне зібрання НЛРУ, на якому головування прийняв представник лікарів первинної ланки – професор Матюха Л.Ф., президент Української асоціації сімейної медицини. Обговорювались стратегічні питання організації лікарського самоврядування, точилися дискусії щодо питання унітарної чи трипалатної моделі побудови лікарського самоврядування.

На III річному засіданні НЛРУ, яке відбулося 6 грудня 2017 року в приміщенні Національної наукової медичної бібліотеки, головою правління НЛРУ обрано від лікарів-спеціалістів професора Степаненка В.І. – Президента Української асоціації лікарів-дерматовенерологів і косметологів.

Установчі збори Національної лікарської ради України,
23 листопада 2015 року

Генеральна Асамблея ЄСМЕ, 25 листопада 2017 року, Брюссель
Голосування за вступ українських лікарів до ЄСМЕ

Визначальною датою стало 16 лютого 2018 року, коли відбулося важливе засідання Президії НАРУ. Крім членів Президії у складі: Віктора Степаненка, Ірини Мазур, Лариси Матюхи, Миколи Тищука, – в його роботі також взяли участь народний депутат України Ольга Богомолець, Президент ВУЛТ, народний депутат України Олег Мусій, член Правління ВУЛТ Костянтин Надутий, медична спільнота.

На цьому засіданні відбулося остаточне узгодження уточнень до Зведеної редакції проекту Закону України «Про лікарське самоврядування», підведено підсумок попередніх дискусій. Головним результатом стала загальна підтримка трипалатної моделі лікарського самоврядування, за якою усі специфічні аспекти врегулювання професійної діяльності, стандартизації, безперервного професійного розвитку вирішуватимуться в осередках власних палат з максимальним використанням потенціалу професійних асоціацій, а спільні організаційні питання, встановлення завдань для виконавчих органів самоврядування і вирішення питань взаємодії з державними органами – спільно за квотного підходу до формування виборних керівних органів.

У результаті тривалої роботи та консультацій з колегами з Німеччини, Польщі, Всесвітньої медичної асоціації, СРМЕ та інших самоврядних організацій Комітетом ВРУ з питань охорони здоров'я було запропоновано проект Закону «Про лікарське самоврядування» № 8250 від 06.04.2018. За підтримки народних депутатів Богомолець О.В., Мусія О.С. та інших на громадське обговорення представлено основні принципи, засади, завдання й організаційні основи лікарського самоврядування як суспільного інституту, який діє в інтересах пацієнтів шляхом забезпечення професійної автономії і відповідальності лікарів при провадженні лікарської практики.

Питання організації і реформування системи охорони здоров'я, партнерства в публічному управлінні охороною здоров'я та роль лікарського самоврядування в цих процесах обговорювалися на IV річному засіданні НАРУ.

На період 2018–2019 років Головою президії НАРУ обрано представника від стоматологічної спільноти – професора Мазур І.П., президента ГО «Асоціація стоматологів України».

Співпраця НАРУ з міжнародними організаціями

Голос європейських об'єднань лікарів представлено в Європейському парламенті через Постійну комісію європейських лікарів (Standing Committee of European Doctors – СРМЕ), яка координує позиції національних об'єднань лікарів у галузі післядипломної освіти, лікарської діяльності, міграційних процесів, питаннях політики у сфері охорони здоров'я, представляє їхні інтереси в інституціях ЄС. 25 листопада 2017 року в Брюсселі на Генеральній асамблеї СРМЕ прийнято українських лікарів до цієї поважної організації. Представником від України була професор Мазур І.П. І на сьогоднішній день усі гострі питання щодо реформування системи охорони здоров'я України цікавлять не тільки нас, а й наших європейських колег.

Співпраця НАРУ з Комітетом ВРУ з питань охорони здоров'я

Національна лікарська рада України, створена за ініціативи ВУЛТу та активної підтримки очільників Комітету ВРУ з питань охорони здоров'я, активно працює протягом трьох років. За підтримки Комітету у квітні 2018 року було прийнято проект Закону про лікарське самоврядування № 8250 від 06.04.2018.

12 грудня 2018 року у Комітеті ВРУ з питань охорони здоров'я до Міжнародного дня загальної доступності медичної допомоги за ініціативи НАРУ та медичної громадськості проведено «круглий стіл» на тему «Партнерство в публічному управлінні охороною здоров'я для підвищення людського потенціалу нації». Захід проведено за сприяння Всеукраїнського лікарського товариства (ВУЛТ), медичних асоціацій і товариств-членів Національної лікарської ради України, Української медичної експертної спільноти (УМЕС/УМЕА).

На сьогодні об'єднання різних професійних лікарських спільнот у НАРУ закладає основи лікарської самоврядності. Ми спільно обговорюємо наші проблеми, спільно виробляємо рішення, пропонуємо необхідні зміни на основі доказових даних і кращого досвіду. Це об'єднаний рух з розбудови професійної політики щодо корпоративних, соціальних і законодавчих процесів у сфері охорони здоров'я.

II річне засідання Національної лікарської ради України, 18 листопада 2016 року, Київ

Круглий стіл у Комітеті ВРУ з питань охорони здоров'я, 12 грудня 2018 року, Київ